



## CURRICULUM VITAE Karol Plicka (14. 10. 1894 – 6. 5. 1987)

- 1894 14. október - narodil sa vo Viedni ako štvrté dieťa českých rodičov Františka Plicku a Marie, rod. Horičkovéj
- 1900 vojak vo Viedni, súčasne člen orchestra vo Viedni, pôsobil ako spevák elév vo Dvornej opere
- 1903 autodiagnostické začiatky fotografovania
- 1909 – 1913 štúdium na učiteľskom ústave v Hradci Králové. Súkromné externé štúdium husľovej hry a hudobnej teórie v Prahe, keďže pôvodné predsavzatie venovať sa štúdiu na konzervatóriu sa neuskutočnilo z rodinných dôvodov
- 1914 začal pôsobiť ako učiteľ v Úpici a založil tu chlapčenský spevácky zbor
- 1916 – 1918 vojak vo Viedni, súčasne člen orchestra vo Viedni, pôsobil ako spevák elév vo Dvornej opere
- 1918 – 1919 učiteľ v Novém Měste nad Metují, kde zakladá chlapčenský a recitačný zbor
- 1919 prvýkrát prišiel na Slovensko ako vedúci vianočného prázdninového zájazdu do Piešťan. Slovensko potom pravidelne navštevoval až do r. 1923
- 1920 – 1923 spolu s Václavom Talichom a Jaroslavom Křížkom založili spevácky zbor Českej filharmonie, stal sa jej prvým dirigentom
- 1923 na odporúčenie Leoša Janáčka a Vítězslava Nováka bol prijatý ako etnograf – zberateľ ľudových piesní do služieb Matice slovenskej, kde pôsobil do r. 1939
- 1924 – 1938 zberateľ hudobného folklóru v službách Matice slovenskej. Svoje zberateľské cesty rozšíril o cesty k slovenským vstavahovalcom v Rumunsku, Rakúsku, bývalej Juhoslávii i v USA
- 1925 – 1926 ako dramaturg organizoval národopisné slávnosti v Martine, prvú svojho druhu na Slovensku
- 1926 pri národopisnej dokumentácii začínal používať filmovú kameru
- 1926 – 1928 nakrútil film „Za slovenským ľudom“
- 1927 – 1931 externé študoval národopis a hudobnú vedu na Univerzite Komenského v Bratislave
- 1928 vydal v Matici slovenskej monografiu „Eva Studeničová spieva“
- 1929 – 1930 nakrútil film „Po horách po dolách“, za ktorý získal na medzinárodnej výstave filmového umenia vo Florencii a Benátkach zlaté medaily
- 1930 – 1933 nakrútil filmovú poému „Zem spieva“, na bienále v Benátkach bol odmenený Zlatým pohárom mesta. Film je zaradený do zlatého fondu svetovej kinematografickej tvorby
- 1935 spolupracoval na filme Jánošík
- 1935 – 1936 počas pobytu v USA nakrútil filmovú reportáž z tejto cesty „Za Slovákmi od New Yorku po Mississippi“
- 1937 vydal v Matici slovenskej našu prvú fotografickú reprezentačnú publikáciu - Slovensko.
- 1937 – 1939 stal sa spoluzakladateľom Školy umeleckých remesiel v Bratislave, na ktorej prednášal a viedol filmový odbor
- 1939 odchod zo Slovenska do Prahy, kde nastúpil na miesto fotografa v Štátnom fotomeračskom ústave
- 1940 vydal veľkú obrazovú monografiu – Praha vo fotografii
- 1945 bol menovaný za riaditeľa Slovenskej filmovej spoločnosti, začali tak jeho časté návraty na Slovensko, motivované v neskorších rokoch hlavne hľadaním ďalších inšpirácií k umeleckej fotografii
- 1946 bol predsedom Umeleckej rady Slovenskej filmovej spoločnosti. Spolu s prof. Brousilom a Dr. Ing. Boučkom založil Filmovú fakultu Akadémie múzických umení v Prahe, kde sa stal profesorom na katedre kamery a jej prvým dekanom
- 1947 spolupracoval s Paľom Bielikom na filme Varujú...!
- 1948 bol organizátorom, choreografom a dramaturgom veľkého Slovenského festivalu piesní a tancov na Slovenskej poľnohospodárskej výstave v Prahe
- 1949 vyšlo prepracované vydanie fotografickej zbierky Slovensko pod názvom „Slovensko vo fotografii Karola Plicku“
- 1950 ukončil pedagogické pôsobenie na Filmovej fakulte AMU
- venoval sa prevažne statickej fotografii a vydával fotografické publikácie
- 1954 bol mu udelený Rad práce
- 1957 vydal fotografickú publikáciu – Praha kráľovská
- 1958 bol mu udelený titul Zaslúžilý umelec
- 1959 vydal obrazovú monografiu – Vltava
- 1962 vydal publikáciu – Pražský hrad
- 1964 – 1969 vydal obrazové publikácie – Zlatá brána a Spiš
- 1968 bol mu udelený titul Národný umelec
- 1971 získal Cenu za najlepšiu knihu roka ( Spiš )
- 1974 vyšla reprezentačná fotografická monografia – Československo
- 1974 získal Cenu Slovenskej knižnej kultúry
- 1975 spolupodielal sa na príprave svojej prvej autorskej výstavy – Československý lid očami Karla Plicky
- 1979 bol mu udelený Rad republiky
- 1980 vydavateľstvo Osveta v Martine vydalo jeho poslednú obrazovú publikáciu – Levoča
- 1987 6. máj – zomrel v Prahe. 30. októbra bola pietna spomienka s uložením urny na Národnom cintoríne v Martine
- 1988 13. august – otvorenie stálej expozície Múzea Karola Plicku v Blatnici, venovaná životu a tvorbe Karola Plicku
- 1991 bol mu udelený Rad T. G. Masaryka in memoriam
- 1994 vydavateľstvo Osveta v Martine – knižné vydanie výberu z rozprávok rumunských Slovákov: „Zámok na horúcom mori“

Pomenovanie výstavy **KORENE A VÝHONKY** nesie viacero významov. Termín „**korene**“ interpretuje poctu **Karolovi Plickovi** ako predstaviteľovi prúdu naturizmu vo fotografii 20. - 40. rokov 20. storočia. Vysoká estetická, dokumentačná a etnologická hodnota je sústredená v jedinečnosti fotografickej a filmovej produkcie Karola Plicku, je začiatkom novodobých dejín slovenskej fotografie. Plickov prínos je v tom, že zachytil Slovensko i Slovákov v prvej polovici 20. storočia. Vo svojich spomienkach vyznal vzťah k Slovensku takto: „*Je to takmer celý môj život, jeho obsah, cieľ, predsavzatia. Keď som prišiel do tejto krásnej krajiny a poznal bohatstvo jej ľudovej kultúry, hudobnú a výtvarnú krásu, bol som očarený.*“

Našou snahou je priblížiť Karola Plicku širokej verejnosti na hornej Nitre ako významnú osobnosť česko – slovenského umenia a spopularizovať jeho fotografickú a filmovú tvorbu.

Karol Plicka bol pedagógom, zberateľom slovenského folklóru (etnografom), zbormajstrom, hudobným vedcom, spisovateľom, muzikantom, fotografom, kameramanom i režisérom, preto ho nazývali majstrom deviatich remesiel. Jeho život formovala hudba, film, fotografia, kreslenie, zberateľská činnosť ľudových tradícií, ľudových piesní, hier a rozprávok. Cesty za ľudovou piesňou boli zdrojom vzniku neobyčajných fotodokumentov na slovenskom vidieku. „*Ludová pieseň či melódia nie sú osamelým javom, súvisia s krajom, nositeľmi a celým tradičným obrazom života, v ktorom pieseň vznikla a žila. Moje fotografie dopĺňujú zápisy piesní a naopak. Nie sú dielom náhody ani reportážou, sú štylizáciou života tak ako pieseň, ktorá je prejavom lyrickej podstaty človeka, raz drsnej, inokedy nežnej. Moja fotografia chce dať optický výraz sveta a života, ktorý tvoril piesne – preto zobrazuje tradičné motívy a hovorí rečou lyriky.*“ Objavoval a vždy smeroval k vyzdvihnutiu krásy a duchovnosti, ktoré často nachádzal v kultúre a živote slovenského človeka. Stretával sa s ním najčastejšie v pozícii materiálnej chudoby, čo mu však vonkoncom neprekážalo vidieť bohatstvo krásy, ktorú ľud vytvoril. Dramatickosť života prostého slovenského človeka ho upútala natolko, že sa ho postupne zmocňoval najrozličnejšími cestami a formami, i v tom čase najmodernejšími – fotografiou a filmom. Zaradil sa medzi svetovú avantgardu sociálnych fotografov. Keď mu vyčítali romantický pohľad na tvrdú skutočnosť, povedal: „*Životný jas, pohoda, oslava domova, ľudí, ich práce, prírody, života – to sú témy, ktoré zodpovedajú môjmu životnému založeniu i požiadavkám, hlasu krvi. Možno, že si myslíte čosi o ružových okuliaroch, o očiach zavretých pred sociálnymi problémami. Za svojho života som nielen poznal, ale i spoluprežil v dôvernej blízkosti až príliš veľa chudoby, biedy, beznádeje. Práve preto som si považoval za svoju umeleckú povinnosť postaviť k týmto trpkým skutočnostiam aspoň optimistický kontrast: vieru v život za každých okolností, nech žijeme kdekoľvek na svete.*“ Jeho archív sa rozrástol o 20 tisíc fotografických záberov, fotografoval cigánsku rodinu, žobrákov i prostých ľudí. Začlenil sa aj do dejín slovenskej etnografie výrazným vstupom v podobe mnohoročnej zberateľskej práce, na počiatku ktorej bola ľudová pieseň. Zapísal okolo 60 tisíc textov ľudových piesní a 25 tisíc melódií. Vďaka pracovitosti a skutočnému

záujmu Karola Plicku vlastní Slovensko mimoriadne cennú zbierku autentického piesňového materiálu vysokej vedeckej hodnoty. Je to obraz stavu piesne na Slovensku v medzivojnovom období. „*Nadovšetko mám rád túto zem, jej ľud, jeho život, úsilie a jeho úspechy. Čo som kedy robil a robím, bola predovšetkým moja radosť. Rád sa s touto radosťou rozdeľujem s tými, ktorí po nej túžia a z nejakých dôvodov im nebola dopriata. Myslím, že len v tom je pravé umelcovo šťastie.*“ Celé súborné dielo a pozostalosť majstra Karola Plicku sú sústredené v základnom zbierkovom fonde Slovenského národného múzea v Martine.

Tradičná kultúra je neustálym a nevyčerateľným zdrojom inšpirácií, nie zakonzervovaním jej tradičných prvkov. Preto našim úsilím bolo ponechať súčasným fotografom voľnosť v inováciách a aby sami hľadali, čo je pekné a dobré. Išlo nám o kontinuitu minulého – tradičného k modernému. Teda „**výhonky**“ predstavujú tvorbu súčasných fotografov inšpirujúcich sa dielom Karola Plicku, akési „napodobnenie uhla pohľadu“ Plickových záberov na fotografiách výlučne s tematikou „ľudia“, pričom súčasné fotografie zobrazujú ľudí v súčasných odevoch a so súčasnými reáliami. Zároveň chceme poukázať na nájdenie nových impulzov k činnosti fotografov z hornej Nitry prostredníctvom konfrontácie s fotografiami Karola Plicku i podnietenie k cibreniu ich fantázie a vlastného štýlu fotografovania. Súčasné fotografie ponúkajú návštevníkovi výstavu, okrem kvality a umeleckosti aj etnologický význam (ľudia v 21. storočí) – to znamená prepojenie s etnologickou hodnotou fotografií Karola Plicku.

Jeho vzťah k hodnotám tradičnej ľudovej kultúry Slovenska by sme chceli predstaviť aj prostredníctvom premietania filmu Zem spieva: „*Všetko spieva, alebo chce spievať na chválu života i chudoba i ťažká práca. Ako vidíte, postavil som film optimisticky, lebo optimizmus sa mi zdá byť podstatným znakom povahy slovenského dedinského človeka. Veď ako inak by bol prežil časy biedy, robôt a útlaku.*“ Tento film, ktorý natočil Karol Plicka v rokoch 1930 - 1933, bol na medzinárodnom Bienále v Benátkach odmenený Zlatým pohárom mesta a je zaradený do zlatého fondu svetovej kinematografickej tvorby.

### A na záver je tu krédo Karola Plicku:

„*Anatole France povedal, že keby si mal vybrať medzi krásou a pravdou, neváhal by a zvolil by si krásu, pretože obsahuje v sebe vyššiu a hlbšiu pravdu, než pravda sama. Sú to slová, ktoré hovoria za mňa všetko. Vyslovujú môj životný názor, podstatu celého môjho diela vo všetkých jeho odboroch a do všetkých podrobností. Keďže na začiatku môjho diela je pieseň, možno to povedať i slovami ruského príslovia, ktoré vraví: pieseň – pravda.*“





S FINANČNOU PODPOROU MINISTERSTVA KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY



SLOVENSKÝ  
FILMOVÝ ÚSTAV  
SLOVAK FILM  
INSTITUTE

Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi  
v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja  
Slovenské národné múzeum v Martine  
Slovenský filmový ústav

# KORENE A VÝHONKY

fotografická a filmová tvorba Karola Plicku  
a fotografie súčasných autorov inšpirovaných jeho tvorbou

## ZOZNAM SÚČASNÝCH AUTOROV:

Jozef Bezák - Projzo, Chynorany  
Peter Cagáň, Bojnice  
Matúš Granec, Prievidza  
Milan Gross, Prievidza  
Jozef Kmeť, Pravenec  
Milan Kollár, Prievidza  
Miroslav Kormoš, Prievidza  
Karolína Kvočiková, Kaniaňka  
Damián Macho, Prievidza  
Karol Urban, Prievidza  
Vladimír Vanek, Prievidza

Vydalo:

Regionálne kultúrne centrum v Prievidzi  
www.rkcpd.sk; 046 512 18 26; jana.hvojniskova@rkcpd.sk  
Zodpovedná redaktorka: Mgr. Ľudmila Húsková,  
riaditeľka RKC v Prievidzi  
Zostavila: Mgr. Jana Hvojnisková  
Náklad: 100 ks  
Máj 2010

20. máj – 18. jún 2010

Galéria RKC Regionart  
Záhradnícka 19, Prievidza

Súčasťou výstavy je aj **expozícia drevených modelov ľudovej architektúry od autora Jozefa Murína z Nemeckej**, ktorou chceme zvýrazniť atmosféru slovenskej tradičnej kultúry. Vystavujeme desiatky miniatúrnych modelov slovenských starých domov, kostolov, zvoníc, krížov, studní či hospodárskych objektov. Každý kus miniatúry Jozefa Murína je originál, pretože je ručne vyrobený z prírodných materiálov ako drevo, kov, kameň. Modely obsahujú také detaily ako milimetrové klučky, pánty, centimetrové okienka, slamené strechy, drevené lavičky na podstienke, miniatúrnu sekeru zaseknutú v pníku, fúrik, narúbané polená pod strieškou, stromčeky, kamene na dvore, jednoducho všetko do posledného detailu vzácných a ojedinelých stavieb, čo objavil Jozef Murín počas potuliek slovenskou krajinou predtým, ako z nich urobil zmenšenú vernú kópiu. Vďaka jeho zručnosti tu návštevník nájde celé Slovensko ako na dlani.